WIKIPEDIA

Kvensk

«Kvensk» kan også referere til kvener.

Kvensk (kvensk: *kvääni*[2], finsk: *kveenin kieli*, nordsamisk: *kveanagiella*) er et finsk-ugrisk språk som er nært beslektet med finsk og meänkieli. Det tales i all hovedsak tales av kvener i Finnmark og Troms nord i Norge.

Kvensk	
kvääni	
Brukt i	Norge
Region	Troms og Finnmark
Antall brukere	2 000–8 000[1]
Lingvistisk klassifikasjon	Uralsk Finsk-ugrisk Finsk-samisk Østersjøfinsk **Kvensk**
Skriftsystem	Det latinske alfabetet
Offisiell status	
Offisielt i	Porsanger kommune i Norge
Normert av	Kvensk språkting
Språkkoder	
ISO 639-3	`fkv`
Portal: Språk	

Kvensk ble tidligere regnet som en dialekt av finsk, og norske myndigheter omtalte det ofte med betegnelsen *kvensk/finsk*. Etter ønske fra blant annet kvenenes organisasjoner vedtok regjeringen i juni 2005 at kvensk skulle regnes som et språk, ikke en finsk dialekt.[3][4][5] Kvensk er sammen med samisk, romanes og romani anerkjent som minoritetsspråk i Norge og slik beskyttet av den europeiske minoritetsspråkpakten.[6] I Porsanger kommune har språket status som administrasjonsspråk ved siden av norsk. Kvenene er en av fem nasjonale minoriteter i Norge og har sin bakgrunn og sine røtter fra området rundt Bottenvika og Tornedalen, både fra svensk og finsk side av grensen. Kvensk regnes i dag som et svært truet språk.

Finsk-ugriske språk i Nord-Europa

Innhold

Omdiskuterte begrep

Navnet på minoriteten, så vel som språket, har ofte vært utsatt for diskusjoner. Blant annet i deler av Øst-Finnmark er det mange som ikke vedkjenner seg begrepene *kvener* og *kvensk språk*. Istedenfor omtaler disse seg som *norsk-finner* eller *finskættede* og kaller språket for *finsk*.

Mange steder i Troms og Finnmark har minoriteten i tidligere tider tidvis blitt omtalt som *finlendere* og språket som *finsk*, men også begrepene *kvener* og *kvensk* har vært i bruk. Dette har vekslet og variert mellom tidsperiode, fra sted til sted, hvilken politikk som ble ført og hvem som gjorde notis på slike ting. Mange

kvener kom imidlertid til Norge lenge før riksrøysene var satt.

Etter hardt press fra blant annet Norsk-Finsk Forbund bestemte myndighetene i 2012 at det offisielle navnet på minoriteten skulle endres fra *kvener* til *kvener/norskfinner*. Den største interesseorganisasjonen, Norske Kveners Forbund, støttet ikke denne endringen. Det offisielle navnet på språket er pr. januar 2015 *kvensk*.

Re-vitalisering

Antall språkbrukere synker fra år til år grunnet naturlig frafall av språkbrukere. De fleste som taler språket, er eldre mennesker og det er få eller ingen barn som har kvensk som morsmål i dag. Interesseorganisasjoner, institusjoner, språksentre og ildsjeler jobber aktivt med re-vitalisering. En av disse er Kvensk institutt, et nasjonalt senter for kvensk språk, som er lokalisert i Børselv i Porsanger kommune. I 2008 dannet de Kvensk språkting, et kontrollorgan i forbindelse med normeringa, og i 2015 vil den første kvenske grammatikken lanseres.

I 2014 gjorde fylkestingene i Finnmark og Troms *enstemmige* vedtak om å støtte oppgradering av kvensk språk fra nivå to til nivå tre på det europeiske språkcharteret etter et innbygger-opprop i begge fylkene. Dersom myndighetene i fremtiden skulle gå inn for en slik oppgradering, vil kvensk sidestilles med samisk på nivå tre og ansvaret for å redde språket vil flyttes fra kommunene til sentrale myndigheter. Samene er kategorisert som urfolk og har dermed et langt større vern omkring både språket og kulturen enn de nasjonale minoritetene har i dag.

I Statsbudsjettet for 2015 ble Halti kvenkultursenter og Storfjord språksenter, som begge blant annet arbeider med re-vitalisering av kvensk språk, tildelt driftmidler for første gang. Kvenene fikk også sin egen pott og en økning fra om lag 2,6 til 3,6 millioner totalt.

Referanser

1. ^ Kvensk institutt:Kvener (http://www.kvenskinstitutt.no/kvener)
2. ^ Språktingsmøte, Protokoll (http://www.kvenskinstitutt.no/sites/default/files/protokoll%202-2009.pdf) (PDF), Kvensk institutt 2009
3. ^ «Offisielt fra statsråd 24. juni 2005» **(norsk)**. regjeringen.no. 24. juni 2005. Besøkt 25. januar 2020. «Kvensk anerkjennes som eget språk med vern etter nivå II i Europeisk Charter for regions- eller minoritetsspråk.»
4. ^ «St.meld. nr. 35 (2007-2008)». *Regjeringa.no* **(norsk nynorsk)**. regjeringen.no. 27. juni 2008. Besøkt 25. januar 2020. `|kapittel=` ignorert (hjelp)
5. ^ Hyltenstam, Kenneth (2003). *uppdrag från Norges Kommunal- og regionaldepartement samt Kultur- og kirkedepartementet att utreda kvenskans status* (PDF).
6. ^ «Minoritetsspråkpakten». *Regjeringen.no* **(norsk)**. 14. februar 2017. Besøkt 23. februar 2017.

Eksterne lenker

- Incubator : Kvensk
- Kvensk språk – språk eller dialekt? (http://www.dep.no/kkd/norsk/aktuelt/pressem/043031-070191/index-dok000-b-n-a.html)
- «Kvener får grammatikk etter 300 år» (http://forskning.no/sprak/2015/01/kvensk-grammatikk-ferdig-etter-300-ar), Forskning.no 21. januar 2015
- Kvensk bibliografi (http://www.ub.uit.no/baser/kvensk/index.php) fra Universitetsbiblioteket i Tromsø

- Meänviesti (https://valtv2meankielela.wixsite.com/meanviesti)
- Pohjankielet (https://pohjan-kielet.webnode.fi/)
